

ETELÄ-SAVON
SAIRAANHOITOPPIIRIN
KUNTAYHTYMÄ

Syyhyepidemia vanhustenhuoltolaitoksessa

Sinikka Tynkkynen

Hygieniahoitaja

ESSHP, Mikkelin keskussairaala

10.3.2015

Syyhy

- syyhy eli scabies on edelleen voimissaan oleva tartuntatauti
- aiheuttaja vain ihmisessä elävä syyhypunkki
- tauti ei ole vaarallinen, mutta voimakkaasti kutiava
- ongelmana on tarttuvuus
- tarttuu ihokontaktissa ja tekstiilien välityksellä (säilyy tekstiileissä elävänä 2-3 vrk)
- oireet ilmenevät noin neljä viikkoa tartunnasta
- monesti diagnoosi viivästyy, mikä lienee suurin syy sen yleisyyteen edelleen

ETELÄ-SAVON
SAIRAANHOITOPiIRIN
KUNTAYHTYMÄ

Iltalehti: Tiistai 6.5.2014

Täit ja syyhypunkit tarttuvat vanhuksista

Muutama Helsingin kotihoidon työntekijä sai tarpeekseen tartuntavaarasta ja jätti riskiasiakkaat hoitamatta

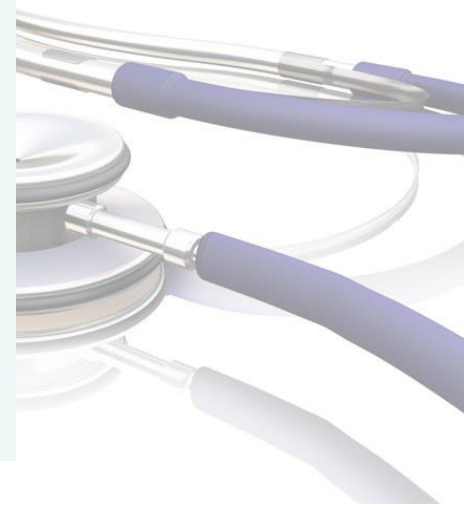
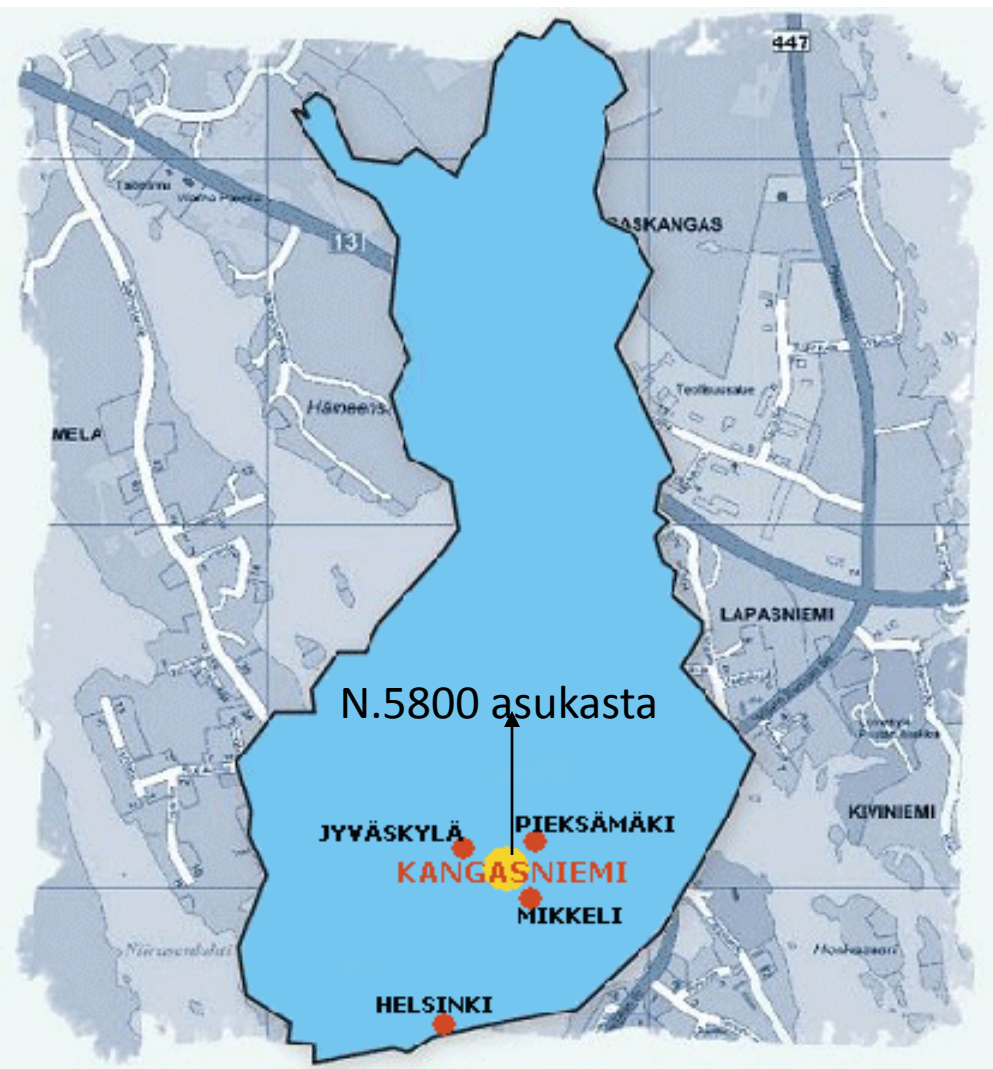

©R Suhonen

ETELÄ-SAVON
SAIRAANHOITOPUURIN
KUNTAYHTYMÄ

Kangasniemi

Kangasniemen vanhustenhuolto

- vanhainkoti 24+ tehostetun kotihoidon avopalveluyksikkö 20 asukaspaiikkaa samassa rakennuksessa kahdessa eri kerroksessa
→ yhteinen henkilökunta
- pihapiirissä palvelutaloja, osa asukkaista käy vanhainkodilla ruokailemassa
- yöhoitajat vastaavat palveluasuntojen turvahälytyksistä
- vanhainkodin työntekijöitä käy myös ryhmäkoti Männikössä, sijaitsee samassa rakennuksessa
- sairaanhoitaja käy tarvittaessa ottamassa esim. verikokeita viereisissä yksityisissä palvelukodissa sekä Vaalijalan kuntayhtymän palvelukodissa

Epidemian kuvaus

- avopalveluyksikössä asuvan rouvan iholle ilmaantui rintakehästä alkaen kutisevaa ihottumaa
 - toukokuusta alkaen ihottumaa hoidettiin perus- ja kortisonivoiteella sekä antihistamiineilla
 - tilanne paheni ja suunniteltiin jo koepalan ottoa ihosta
- yksi henkilökunnan jäsen oli saanut syyhyhoidon työterveyshuollon kautta alkukesän aikana
- kesä-heinäkuussa vanhainkodin huonokuntoiselle asukkaalle ilmaantui ihottumaa
 - hoidettiin perus- ja kortisonivoiteella, ihottuma paheni ja levisi koko kehoon
 - kokeiltiin myös syyhylääkitystä, vaikka syyhyä ei diagnosoitu
 - tapaus jäi epäselväksi asukkaan menehdyttyä
 - elokuun alussa todettiin muutamalla vanhainkodin asukkaalla kutisevaa ihottumaa

Elokuu 2013

- henkilökunnalla alkoi esiintyä kutisevaa ihottumaa rintakehällä, hartioissa, käsivarsissa ja vatsassa
- työterveyslääkäri varmisti aiheuttajaksi syyhypunkin
- työterveyshuolto pyysi henkilökuntalistan ja kirjoitti kaikille syyhyläkeresepit: ivermektiini (Stromectol[®]-tabletit)
- ilmoitus epidemiasta Kangasniemen tartuntatautihoitajalle ja tartuntataudeista vastaavalle ylilääkärille

Alkutoimet

- hygieniatyöryhmä kokoontui
- toimintaohjeiden kokoaminen
- yhteys Mikkelin keskussairaalan hygieniahoitajaan ja infektiolääkäriin
- MKS:n kirjallinen ohje syyhypunkin hoidosta laitoksessa
- tilanteen kartoitus

Tilanteen kartoitus ja informointi

- kaikkien asukkaiden iho tarkastettiin ja oireiset kirjattiin
- henkilökunnan tilanne kartoitettiin
- joka osastolta löytyi asukkaita, joilla oli iho-oireita
- kaikki olivat altistuneet syyhyille
 - 42 asukkaasta oireisia 12
 - henkilökunnasta oireisia 10 (34:stä henkilöstä)
- kesätyöntekijöitä informoitiin → sijaisista ei löytynyt oireisia
- asukkaiden omaisten informointi
- tiedotus kouluihin ja päiväkoteihin
- pesulan informointi

Hoidon suunnittelu

- henkilökunnan ja asukkaiden hoito suunniteltiin toteutettavaksi samanaikaisesti
- työntekijöille lääkitys ilmaiseksi
- oireisia työntekijöitä ohjeistettiin hankkimaan lääkitys perheenjäsenille omakustanteisesti
- vierailuja vanhainkodilla rajoitettiin
- palvelutalojen asukkaat siirtyivät syömään omissa asunnoissaan
- asukkaita ei siirretty toisiin hoitoyksiköihin, akuuteissa siirroissa vastaanottavan yksikön informointi

Hoidon suunnittelu

- tiedotus keskuspesulaan, pyykin tilaus hoitopäivää varten
- keskusvarastolta eristystarvikkeiden tilaus
- kartoitettiin henkilökunnasta ne, jotka tulisivat ylimääräisinä työvuoroihin
- suunniteltiin hoidon toteuttamispäivä

Hoidon toteutus

- kaikki asukkaat, joiden punnituksesta oli kulunut yli 6 kk, punnittiin → ivermektini (Stromectol®) annosteltiin painokilojen mukaan
- lääkkeet annettiin klo 16
- klo 16 iltavuoroon saapui 3 ”ylimääräistä” työparia suorittamaan oireisten asukkaiden suihkuttamisen, kynsien leikkaamisen ja huolellisen permetriini (Nix®)voitelun
- käytössä olleet jalkineet, takit, päiväpeitteet, koristetyyny, pehmolelut ym. pussitettiin pois käytöstä
- kammat, hiusharjat laitettiin dekkoon

Hoidon toteutus

- seuraava aamuvuoro aloitti klo 6 asukkaiden suihkuttamisen, puhtaisiin vaatteisiin pukemisen ja vuodehuollon
- jokaisella työntekijällä oli oma tehtävänsä (pesu, pukeminen, vuodehuolto jne.)
- työvuorolistan mukaisesti töissä olevat tekivät perushoitotyötä
- ylimääräiset työntekijät, jotka tulivat portaittain työhön, keskittyivät häätöhoitoon
- järjestelmällisesti käytiin jokainen osasto läpi
- päivälle kertyi pituutta klo 6–16.30

Hoidon toteutus

- seuraava hoitokerta toteutettiin kahden viikon päästä
- henkilökunnan lääkkeet tilattiin tällä kertaa sairaala-apteekin kautta
 - toteutui helpommin ja huomattavasti halvemmalla
- kahden viikon aikana minimoitiin ylimääräisten tekstiilien käyttö asukkaiden huoneissa
- hoitohenkilökunta suojautui kosketusvarotoimien mukaisesti
- vierailuja rajoitettiin edelleen, kunnes toinen hoitokerta oli saatu toteutetuksi

Jälkihoito

- tarkkailtiin ihottumien paranemista
- lisähoitona kutinaan kortisonivoidetta ja antihistamiinia
- kaksi asukasta ja kaksi henkilökuntaan kuuluvaa sai kolmannen hoitokerran

Haasteita

- syyhyn tunnistaminen vanhuksella on vaikeaa, ei ollut tyypillisiä löydöksiä
- työntekijän syyhyhoito alkukesästä ei herättänyt epäilyä työperäisestä tartunnasta
- työntekijöiden perheenjäsenten hoidon kustannukset
 - perheistä tuli paljon yhteydenottoja kustannuksiin liittyen
 - kunta päätti myöhemmin, että maksaa hoitohenkilökunnan perheenjäsenten hoidon
 - hoitokustannusten korvaaminen ostokuitteja vastaan
- syyhyn hoitoprosessi oli henkilökunnalle raskas niin fyysisesti kuin henkisesti
- epidemiasta mittavat kustannukset kunnalle
 - lisätyövoima, pesulakulut, hoitotarvikkeet, lääkkeet

Onnistumisia

- henkilökunta sitoutui epidemian hoitoon, työajoissa joustettiin
- hoidot toteutettiin yhtäaikaisesti
- hyvä toimintasuunnitelma ja järjestelmällinen toteutus
- periaatteena oli, että tehdään kerralla kunnolla...
- syyhyepidemia saatiin kuriin

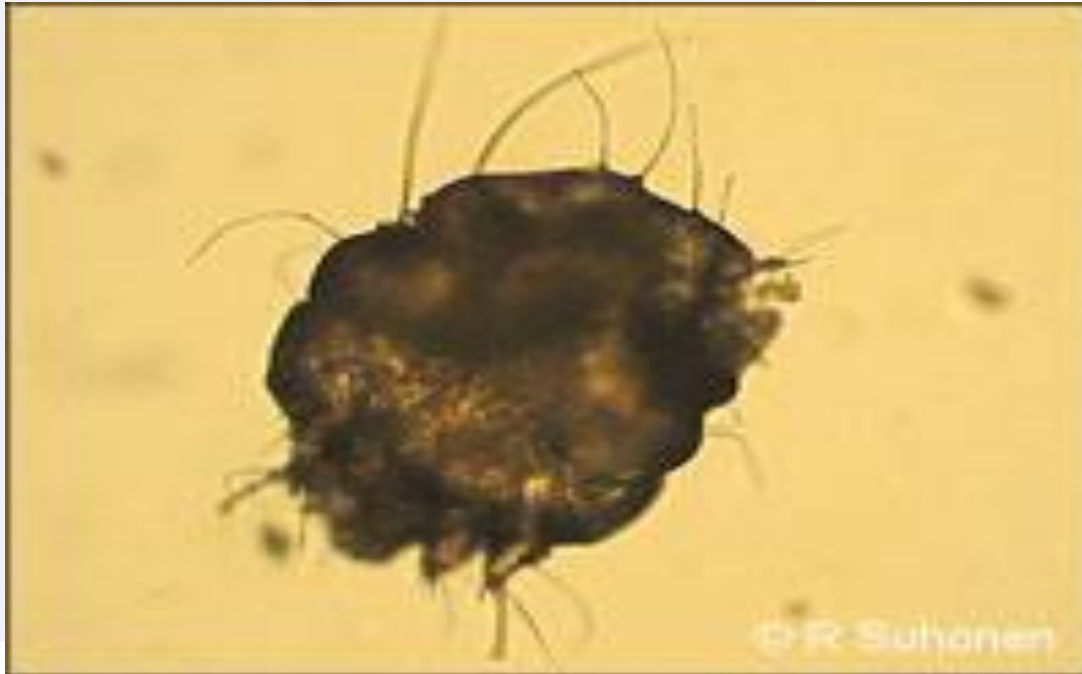
Lähteet

- Hokkanen M, sh, Kangasniemen vanhainkoti
- Suhonen R.,LKT, prof. www.ihotauti.net

ETELÄ-SAVON
SAIRAANHOITOPiIRIN
KUNTAYHTYMÄ

Kiitos!

Sarcoptes scabiei var. *hominis*

